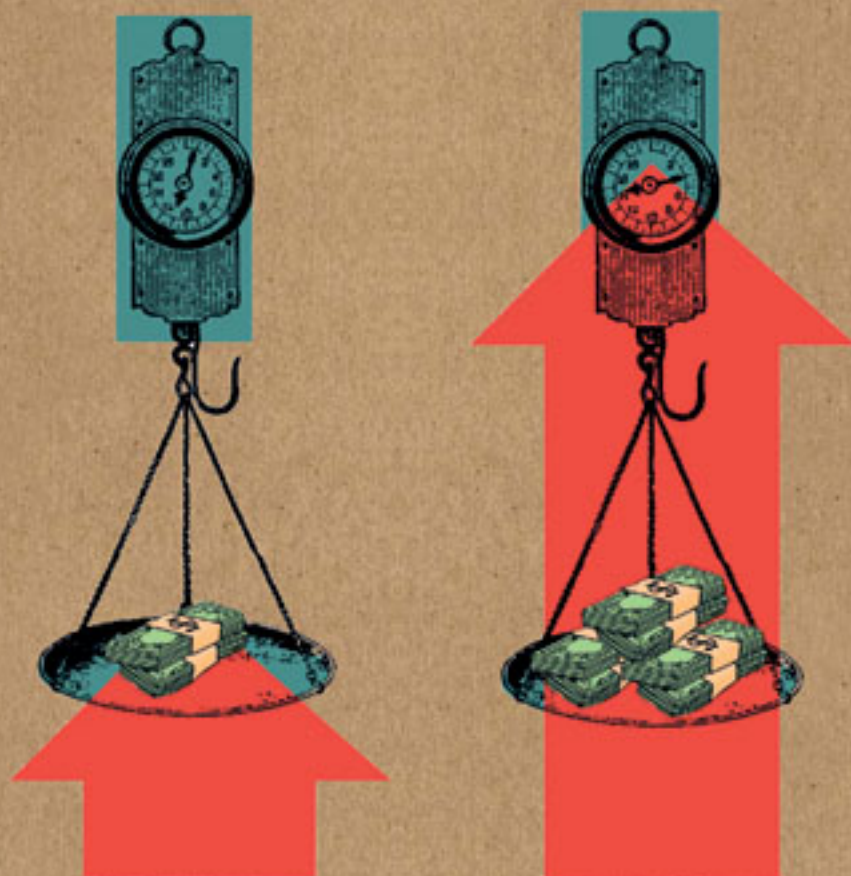


ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΛΕΙΔΑΡΙΘΜΟΣ

50 ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΘΕΩΡΙΕΣ που επηρέασαν την ανθρωπότητα



Επιμέλεια:
Donald Marron



ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

6	Εισαγωγή	50	Τζον Μείναρντ Κέινς	102	Επιλογή
8	Σχολές σκέψης	52	Η καμπύλη Φίλιπς	104	ΓΛΩΣΣΑΡΙ
10	ΓΛΩΣΣΑΡΙ	54	Υπόθεση του μόνιμου εισοδήματος	106	Ορθολογική επιλογή
12	Κλασική σχολή	56	Ορθολογικές προσδοκίες	108	Θεωρία παιγνίων
14	Μαρξισμός	58	Χρονική συνέπεια	110	Γκάρι Μπέκερ
16	Κεϊνσιανή οικονομική (θετική)	60	Χρηματοοικονομικός επιταχυντής	112	Δημόσια επιλογή
18	Φρίντριχ Φον Χάγιεκ	62	Υπόθεση της χρηματοοικονομικής αστάθειας	114	Θεωρία της προσδοκώμενης χρησιμότητας
20	Νεοκλασική σύνθεση	64	Δανειστής έσχατης ανάγκης	116	Θεωρία της προσδοκίας
22	Αυστριακή σχολή	66	Οικονομική μεγέθυνση	118	Πολιτική φορολογίας και δαπανών
24	Οικονομικά συστήματα	68	ΓΛΩΣΣΑΡΙ	120	ΓΛΩΣΣΑΡΙ
26	ΓΛΩΣΣΑΡΙ	70	Νεοκλασικό μοντέλο οικονομικής μεγέθυνσης	122	Φορολογική επιβάρυνση
28	Καπιταλισμός της ελεύθερης αγοράς	72	Θεωρία της νέας οικονομικής μεγέθυνσης	124	Υπερβολική επιβάρυνση
30	Σοσιαλισμός της αγοράς	74	Τόμας Μάλθους	126	Άλφρεντ Μάρσαλ
32	Μίλτον Φρίντμαν	76	Δημιουργική καταστροφή	128	Οικονομικά της προσφοράς
34	Κεντρικός σχεδιασμός	78	Ανθρώπινο κεφάλαιο	130	Παραγκωνισμός
36	Μερκαντιλισμός	80	Κράτος δικαίου	132	Αγορές
38	Θεραπεία σοκ	82	Περιορισμοί στην οικονομική μεγέθυνση	134	ΓΛΩΣΣΑΡΙ
40	Συναίνεση της Ουάσινγκτον	84	Παγκόσμιο εμπόριο	136	Το αόρατο χέρι
42	Κυκλικές κυμάνσεις της οικονομίας	86	ΓΛΩΣΣΑΡΙ	138	Οριακή ανάλυση
44	ΓΛΩΣΣΑΡΙ	88	Συγκριτικό πλεονέκτημα	140	Άνταμ Σμιθ
46	Κεϊνσιανή οικονομική (κανονιστική)	90	Μοντέλο διεθνούς εμπορίου Χέκσερ-Ούλιν	142	Η τραγωδία των κοινόχρηστων πόρων
48	Μονεταρισμός	92	Νέα θεωρία εμπορίου	144	Δικαιώματα ιδιοκτησίας
		94	Ντέιβιντ Ρικάρντο	146	Αρχή του «ο ρυπαίων πληρώνει»
		96	Άριστη νομισματική περιοχή	148	Δυσμενής επιλογή
		98	Η αδύνατη τριάδα	150	Ηθικός κίνδυνος
		100	Ισοτιμία αγοραστικής δύναμης	152	Υπόθεση της αποτελεσματικής αγοράς
				154	Προσοδοθερία
				156	Πηγές
				158	Ευρετήριο
				160	Ευχαριστίες

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ντόναλντ Μάρον

Τα οικονομικά φιλοδοξούν να είναι η φυσική των κοινωνικών επιστημών. Οι φυσικοί εξετάζουν πώς οι θεμελιώδεις φυσικές δυνάμεις διαμορφώνουν τα πάντα, από τις κινήσεις των υποατομικών σωματιδίων μέχρι τις τροχιές των ουράνιων σωμάτων. Οι οικονομολόγοι με τη σειρά τους μελετούν πώς οι θεμελιώδεις κοινωνικές δυνάμεις ερμηνεύουν τα πάντα, από την τιμή του ψωμιού στα εκπαιδευτικά σουπέρ-μάρκετ μέχρι την ανισοκατανομή πλούτου μεταξύ Ηνωμένων Πολιτειών και Ζιμπάμπουε.

Η κεντρική ιδέα αυτού του βιβλίου είναι ότι οι οικονομολόγοι τα καταφέρνουν μεν σε αυτό τους το έργο, αλλά τα οικονομικά δεν θα γίνουν ποτέ φυσική. Εδώ και δύο αιώνες οι οικονομολόγοι έχουν αναπτύξει πλήθος θεωριών –πολλές περιγράφονται στις επόμενες σελίδες– οι οποίες εξηγούν πώς λειτουργούν, και μερικές φορές πώς δεν λειτουργούν, οι αγορές, πώς παίρνουν αποφάσεις οι καταναλωτές, οι εργαζόμενοι, οι επιχειρήσεις και οι πολιτικοί, και γιατί αναπτύσσονται ή μένουν στάσιμες οι οικονομίες.

Οι θεωρίες αυτές έχουν ως τόσο τα όριά τους επείδη οι άνθρωποι δεν είναι τόσο προβλέψιμοι όσο τα σωματίδια και οι πλανήτες. Οι οικονομίες είναι περίπλοκες (θυμίζουν περισσότερο οικοσυστήματα) με αποτέλεσμα μερικές φορές να δυσκολευόμαστε να τις κατανοήσουμε· θλιβερό, αλλά εξαιρετικό παράδειγμα αυτής της αδυναμίας μας είναι η σχεδόν καθολική αποτυχία να προβλέψουμε τη χειρότερη χρηματοπιστωτική και οικονομική κρίση των τελευταίων ογδόντα ετών.

Επομένως, η οικονομική επιστήμη εξακολουθεί να εξελίσσεται· και μπορεί στο τέλος να θυμίζει περισσότερο βιολογία παρά φυσική. Αλλά τα οικονομικά δεν είναι απλώς επιστήμη. Πολλοί οικονομολόγοι, ανάμεσά τους κι εγώ, πιστεύουμε ότι οι αντιλήψεις μας για το πώς λειτουργεί ο κόσμος επηρεάζουν τον τρόπο με τον οποίο θεωρούμε ότι θα πρέπει να λειτουργεί γενικά ο κόσμος. Επομένως, είναι ασαφές πού τελειώνουν οι επιστημονικές θεωρίες των οικονομικών και πού αρχίζουν οι πολιτικές θεωρίες περί άριστης κοινωνίας.

Και τα δύο είδη θεωριών –οι επιστημονικές και οι πολιτικές– μπορεί να έχουν σημαντικό αντίκτυπο. Όπως είπε κάποτε ο Τζον Μείναρντ Κέινς: «Οι ιδέες των οικονομολόγων και των πολιτικών φιλοσόφων, σωστές ή λανθασμένες, είναι πιο ισχυρές απ' ό,τι συνήθως αντιλαμβανόμαστε. Ο κόσμος, μάλιστα, δεν διέπεται από σχεδόν τίποτε άλλο. Πρακτικοί άνθρωποι, που πιστεύουν ότι δεν υπόκεινται σε καμιά πνευματική επιρροή, είναι συνή-



θως σκλάβοι κάποιου μακαρίτη οικονομολόγου». Πράγματι, αν και πολλές από τις 50 σημαντικότερες θεωρίες των οικονομικών ανήκουν σε οικονομολόγους οι οποίοι μας έχουν αφήσει, τουλάχιστον από βιολογικής άποψης (ανάμεσά τους και ο ίδιος ο Κέινς), οι ίδιες παραμένουν ολοζώντανες. Όπως προειδοποιεί ωστόσο ο Κέινς, οι σημαντικές θεωρίες δεν είναι πάντα και σωστές. Γι' αυτό και μαζί με τις σημαντικότερες θεωρίες θα εξετάσουμε και κάποιες που παρά την επιρροή τους είναι σχεδόν σίγουρα λανθασμένες. Για να δούμε αν θα τις βρείτε.

Κάθε θεωρία παρουσιάζεται μαζί με μια σκέψη σε 3 δευτερόλεπτα για όσους βιάζονται πολύ, ενώ παράλληλα υπάρχει και μια ανάλυση 3 λεπτών για όσους θέλουν να εντρυφήσουν λίγο βαθύτερα. Στην πρώτη ενότητα οικονομικών θεωριών, με τίτλο **Σχολές σκέψης**, εξετάζονται οι δυνάμεις μεγάλης κλίμακας –αγορές, αδράνεια, ιστορία– που προσδιορίζουν πώς λειτουργεί πραγματικά η μακροοικονομία. Στην επόμενη ενότητα **Οικονομικά συστήματα** παρουσιάζονται θεωρίες για το πώς πρέπει να δομούνται οι οικονομίες –με μεγαλύτερη ή μικρότερη πίστη στις αγορές– και πώς μπορούν να βελτιωθούν οι προβληματικές οικονομίες. Στην ενότητα **Κυκλικές κυμάνσεις της οικονομίας** εξετάζουμε τους παράγοντες που προκαλούν οικονομικά скаμπανεβάσματα και τον πιθανό ρόλο του κράτους σε ό,τι αφορά την εξομάλυνσή τους. Στην **Οικονομική μεγέθυνση** μελετάμε πώς το κατάλληλο μίγμα κεφαλαίου, εργασίας, πόρων, ιδεών και κοινωνικών θεσμών μπορεί να υποθάψει την ευημερία. Στην ενότητα για το **Παγκόσμιο εμπόριο** υιοθετούμε μια διεθνή σκοπιά και εξηγούμε πώς διακινούνται τα προϊόντα και οι υπηρεσίες ανά τον κόσμο. Στην **Επιλογή** μελετάμε τον τρόπο με τον οποίο σκεφτόμαστε για να κατανοήσουμε πώς παίρνουμε αποφάσεις στην αγορά, στο σπίτι και στη δημόσια σφαίρα. Στην **Πολιτική φορολογίας & δαπανών** εξετάζουμε τις μερικές φορές απροσδόκητες επιδράσεις της δημοσιονομικής πολιτικής του κράτους. Τέλος, στην ενότητα για τις **Αγορές**, καταγράφουμε την τεράστια ισχύ των δυνάμεων της αγοράς, από το θαύμα του Αόρατου Χεριού μέχρι την Τραγωδία των Κοινόχρηστων Πόρων. Σε κάθε ενότητα περιλαμβάνεται ένα σύντομο προφίλ μερικών από τους σημαντικότερους οικονομολόγους, από τον Άνταμ Σμιθ μέχρι τον Τζον Μέιναρντ Κέινς και τον Μίλτον Φρίντμαν.

Πώς να διαβάσετε αυτό το βιβλίο; Κάθε δοκίμιο είναι εξαιρετικό για μια δειγματοληπτική ανάγνωση, αλλά όπως συμβαίνει με τα πατατάκια, μάλλον δεν θα καταφέρετε να σταματήσετε σε μία μόνο θεωρία. Καλή απόλαυση.





ΣΧΟΛΕΣ ΣΚΕΨΗΣ

ΣΧΟΛΕΣ ΣΚΕΨΗΣ

ΓΛΩΣΣΑΡΙ

ανταλλακτική αξία (exchange value) Η θεωρητική αξία ανταλλαγής ενός προϊόντος ή μιας υπηρεσίας με άλλα –σε αντιδιαστολή με την πραγματική αξία στην οποία ανταλλάσσεται, που είναι η τιμή του. Η ανταλλακτική αξία μπορεί να χαρακτηριστεί ως η *ποσοτική* αξία ενός αγαθού, σε αντιδιαστολή με την αξία χρήσης του, η οποία είναι η *ποιοτική*.

αξία χρήσης (use value) Η χρησιμότητα ενός αγαθού στο πλαίσιο της κοινωνίας. Μετριέται με βάση την ανάγκη ή την επιθυμία για αυτό το αντικείμενο. Ένα κλασικό παράδειγμα είναι το διαμάντι, που ως αντικείμενο έχει ελάχιστη πρακτική χρησιμότητα, όμως η χρηστική αξία του στις περισσότερες σύγχρονες κοινωνίες είναι ιδιαίτερα υψηλή. Ως αξία χρήσης μπορεί να χαρακτηριστεί η *ποιοτική* αξία ενός αγαθού, σε αντιδιαστολή με την ανταλλακτική, η οποία είναι *ποσοτική*.

δημοσιονομική πολιτική (fiscal policy) Ο τρόπος με τον οποίο η κυβέρνηση χρησιμοποιεί τη δημόσια δαπάνη και τη φορολογία για να επηρεάζει τις οικονομικές επιδόσεις μιας χώρας. Έτσι, μια κυβέρνηση μπορεί να προτιμήσει να αυξήσει τους φόρους και να επενδύσει στην κοινωνική ασφάλιση και σε δημόσια έργα, όπως δρόμοι και νοσοκομεία, προκειμένου να δημιουργήσει θέσεις απασχόλησης και να αυξήσει τους μισθούς. Αντ' αυτού μπορεί να προτιμήσει να περιορίσει τη δημόσια δαπάνη προκειμένου να μειώσει τη φορολογία, έτσι ώστε ο κόσμος να έχει περισσότερα λεφτά για κατανάλωση. Η μία ή η άλλη!

κεϊνσιανισμός (keynesianism) Σχολή σκέψης που δημιουργήθηκε τη δεκαετία του 1930 από τον Βρετανό οικονομολόγο Τζον Μείναρντ Κέινς. Σε αντίθεση με τους περισσότερους οικονομολόγους της εποχής του, οι οποίοι πίστευαν ότι ο μηχανισμός της αγοράς παράγει πάντοτε το πιο αποδοτικό αποτέλεσμα, ο Κέινς πίστευε ότι η αγορά πρέπει να συγκρατείται μέσω της κρατικής παρέμβασης. Συνηγορούσε υπέρ της χρήσης αντικυκλικής δημοσιονομικής πολιτικής, σύμφωνα με την οποία η κυβέρνηση διοχετεύει χρήμα στην οικονομία σε χαλεπούς καιρούς, αλλά περιορίζει τις δαπάνες όταν τα πράγματα πάνε καλά.

νομισματική πολιτική (monetary policy) Ο τρόπος με τον οποίο το κράτος χρησιμοποιεί την προσφορά χρήματος –ή, πιο συγκεκριμένα, τα επιτόκια– για να επηρεάζει τις οικονομικές επιδόσεις μιας χώρας. Γενικά, τα χαμηλά επιτόκια συνήθως οδηγούν σε αύξηση της ποσότητας του χρήματος που κυκλοφορεί, γεγονός που μπορεί να συμβάλλει στην τόνωση της οικονομίας κατά τη διάρκεια περίοδο ύφεσης· τα υψηλά επιτόκια συνήθως οδηγούν σε μείωση της ποσότητας του χρήματος και μπορούν να χρησιμοποιηθούν για να μειωθεί ο πληθωρισμός.

οικονομικός φιλελευθερισμός (laissez faire)

Προσέγγιση που τάσσεται υπέρ της ελάχιστης δυνατής κρατικής παρέμβασης (στα Γαλλικά σημαίνει «άφησε τα πράγματα ως έχουν»). Οι υποστηρικτές αυτής της προσέγγισης πιστεύουν ότι η αγορά τελικά δίνει το πιο αποδοτικό αποτέλεσμα και ότι οι κρατικές ρυθμίσεις διαστρεβλώνουν την πραγματικότητα της αγοράς, προκαλώντας μείωση της απόδοσης.

ορθολογικές προσδοκίες (rational expectations)

Η παραδοχή που γίνεται σε πολλά οικονομικά μοντέλα ότι τα άτομα ή οι εταιρείες παίρνουν αποφάσεις αποτιμώντας ορθολογικά την πιθανότητα να προκύψουν κάποιες εκβάσεις στο μέλλον, καθώς και το όφελος ή το κόστος αυτών των εκβάσεων. Η θεωρία είναι χρήσιμη, αλλά μπορεί να αποβεί παραπλανητική, μιας και τα άτομα δεν φέρονται πάντα με ορθολογισμό ή προνοητικότητα όταν παίρνουν αποφάσεις.

πολιτική οικονομικής ανάκαμψης (stimulus policy)

Η χρήση κρατικής πολιτικής για την αναζωογόνηση μιας οικονομίας που βρίσκεται σε ύφεση. Κατά κανόνα, παίρνει τη μορφή δαπανών για δημόσια έργα ή/και φορολογικών ελαφρύνσεων. Οι επικριτές της υποστηρίζουν ότι δημιουργεί στρεβλώσεις στην αγορά και ζημιώνει την ιδιωτική πρωτοβουλία.

προσφορά και ζήτηση (supply and demand)

Το θεμελιώδες μοντέλο οικονομίας της αγοράς. Ορίζει ότι όσο μεγαλύτερη είναι η ζήτηση για ένα προϊόν, τόσο μεγαλύτερη θα είναι η τιμή του, μέχρις ότου η προσφορά να ξεπεράσει τη ζήτηση. Σε αυτό το σημείο, η τιμή θα αρχίσει να πέφτει ώσπου να επιτευχθεί ισορροπία μεταξύ ποσότητας και τιμής.

συνολική ζήτηση (aggregate demand)

Η συνολική ζήτηση για αγαθά και υπηρεσίες σε μια οικονομία μια συγκεκριμένη χρονική στιγμή. Μπορεί να επηρεαστεί από το κράτος μέσω της νομισματικής πολιτικής (δηλαδή, με τον έλεγχο της ποσότητας του χρήματος στην οικονομία) ή/και της δημοσιονομικής πολιτικής (δηλαδή, με την αύξηση ή τη μείωση των κρατικών δαπανών).

ΚΛΑΣΙΚΗ ΣΧΟΛΗ

η θεωρία σε 30"

Τον 18ο αιώνα, ο Άνταμ Σμιθ

υποστήριζε ότι η φυσική λειτουργία της αγοράς θα εξασφάλιζε πάντοτε σταθερότητα και ευημερία. Κατά τον Σμιθ, η αγορά αποτελούσε έναν χώρο για την εκπλήρωση της φυσιολογικής τάσης του ανθρώπου «να συναλλάσσεται, να ανταλλάσσει και να εμπορεύεται», ενώ το «αόρατο χέρι» της αγοράς διευθετούσε αυτές τις μεμονωμένες δραστηριότητες έτσι ώστε να διατηρείται η ισορροπία. Συνδυάζοντας τις συναλλαγές που πραγματοποιούν τα άτομα, η αγορά συνδυάζει και τις ορθολογικές αντιδράσεις τους σε στιγμές κρίσης. Ουσιαστικά, η αγορά ανταποκρίνεται άμεσα σε κάθε σοκ, χωρίς να υπάρχει ανάγκη κρατικής παρέμβασης. Κάθε κρατική πολιτική αναθέρμανσης της οικονομίας απλώς περιορίζει την ικανότητα της αγοράς να διαμορφώσει μια νέα κατάσταση ισορροπίας: ενισχύει τεχνητά τα εισοδήματα σε περιόδους κρίσης, στηρίζοντας προσωρινά μια κατάσταση ισορροπίας η οποία γίνεται όλο και πιο ασταθής. Κάθε τέτοια πολιτική ζημιώνει σημαντικά τον φορολογούμενο και απλώς συσσωρεύει προβλήματα για το μέλλον. Ο Ρόμπερτ Λούκας ο Νεότερος πρόσφατα διατύπωσε παρόμοιες απόψεις σχετικά με την επίδραση της οικονομικής πολιτικής. Υποστηρίζει ότι οι «ορθολογικές προσδοκίες» των ατόμων από μια συγκεκριμένη πολιτική θα επηρεάσουν τον τρόπο αντίδρασής τους, άρα θα προσδιορίσουν και την επίδραση αυτής καθαυτής της πολιτικής. Η πολιτική δεν μπορεί να ξεγελάσει τα άτομα ώστε να αντιδράσουν με συγκεκριμένο τρόπο. Αντιθέτως, μόνο αν η κυβέρνηση είναι αρκετά αξιόπιστη, μπορεί η πολιτική να τροποποιήσει τη συμπεριφορά των ατόμων την οποία διαμορφώνει η προσαρμογή της αγοράς.

ΣΚΕΨΗ ΣΕ 3"

Η ταχύτατη προσαρμογή της αγοράς εξασφαλίζει ισορροπία, σταθερότητα και ευημερία.

ΑΝΑΛΥΣΗ ΣΕ 3'

Αυτή η σχολή σκέψης δίνει μεγάλη έμφαση στην ικανότητα των αγορών να προσαρμόζονται σε οικονομικά σοκ. Όμως, οι περιοδικές οικονομικές κρίσεις μας κάνουν να αναρωτιόμαστε πόσο γρήγορα μπορούν στην πραγματικότητα να προσαρμόζονται οι αγορές. Αντί για σταθερή ισορροπία, αυτές οι κρίσεις επισημαίνουν το ενδεχόμενο μιας επικίνδυνης ανισορροπίας. Πώς εξηγεί η κλασική σχολή αυτά τα προβλήματα και τι λύσεις προτείνει; Μπορεί η αγορά από μόνη της να διατηρήσει την ισορροπία, τη σταθερότητα και την ευημερία, ή είναι αναγκαία η κρατική παρέμβαση;

ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΘΕΩΡΙΕΣ

Δείτε επίσης
ΝΕΟΚΛΑΣΙΚΗ ΣΥΝΘΕΣΗ
σελίδα 20

ΚΕΪΝΣΙΑΝΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ
(ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΗ)
σελίδα 46

ΤΟ ΑΟΡΑΤΟ ΧΕΡΙ
σελίδα 136

ΒΙΟΓΡΑΦΙΕΣ ΣΕ 3"

ΑΝΤΑΜ ΣΜΙΘ
1723–1790

ΡΟΜΠΕΡΤ ΛΟΥΚΑΣ
Ο ΝΕΟΤΕΡΟΣ
1937–

ΚΕΙΜΕΝΟ ΣΕ 30"

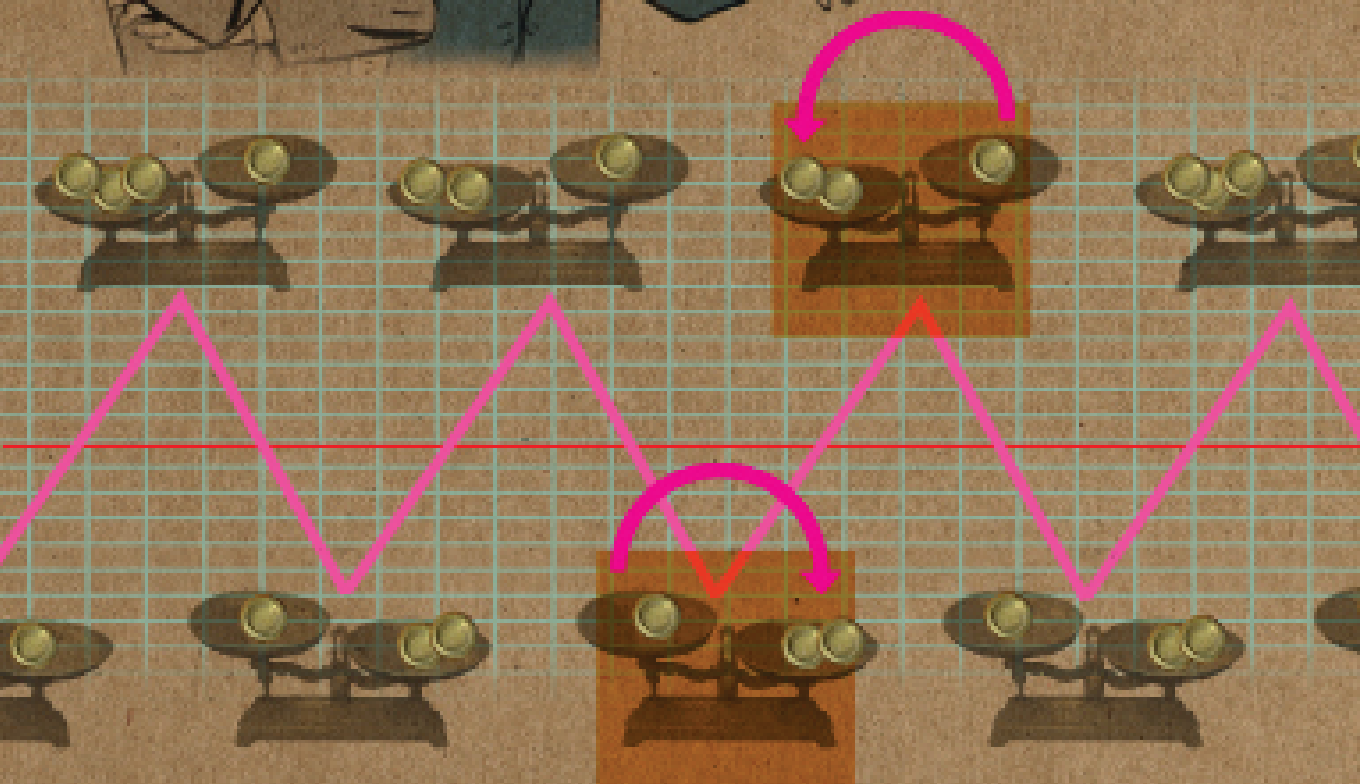
Άνταμ Φίσιγουικ

«Εν μέσω όλων των απαιτήσεων του κράτους, το κεφάλαιο συσσωρεύεται σιωπηλά και σταδιακά χάρη στην ολιγάρκεια και την καλή συμπεριφορά των ατόμων, χάρη στην καθολική, συνεχή και αδιάλειπτη προσπάθειά τους να βελτιώσουν την κατάσταση τους.»

ANTAM ΣΜΙΘ



> Άφησε την αγορά να
δράσει από μόνη της, κι
εκείνη θα βρει ένα
σημείο ισορροπίας το
οποίο θα φέρει
σταθερότητα και
ευημερία.



ΜΑΡΞΙΣΜΟΣ

η θεωρία σε 30''

Στη σκιά της Βιομηχανικής Επανάστα-σης του 19ου αιώνα, ο Μαρξ επιδίωξε να αποδομήσει τον σύγχρονο βιομηχανικό καπιταλισμό. Υποστήριξε ότι κάθε εμπόρευμα –είδος που παράγεται προς πώληση– έχει αξία χρήσης και ανταλλακτική αξία. Για παράδειγμα, μια καρέκλα έχει τόσο αξία χρήσης (σε αυτήν κάθεται αναπαυτικά για να διαβάσετε το βιβλίο) όσο και ανταλλακτική –ή νομισματική– αξία (στοίχισε αρκετά στο κατάστημα επίπλων). Ο Μαρξ βασίστηκε σε αυτή την οξυδερκή διαπίστωση για να υποστηρίξει ότι και η εργασία είναι εμπόρευμα, και μάλιστα αναπόσπαστο τμήμα της καπιταλιστικής ανάπτυξης. Η αξία χρήσης του εργάτη έγκειται στην ικανότητά του να παράγει εμπορεύματα· σε αντάλλαγμα προσφέρεται στον εργάτη μια δίκαιη ανταλλακτική αξία, ή ημερομίσθιο, που καλύπτει το στοιχειώδες κόστος διαβίωσής του. Όταν όμως η αξία χρήσης του εργάτη συνδυάζεται με τον μηχανικό εξοπλισμό που ανήκει στον εργοδότη, τα παραγόμενα εμπορεύματα αποκτούν μεγαλύτερη αξία από την ανταλλακτική αξία του εργάτη· έτσι προκύπτει μια υπεραξία, την οποία καρπώνεται ο εργοδότης ως κέρδος –αυτό, υποστήριξε ο Μαρξ, είναι «εκμετάλλευση». Το κέρδος αυτού του είδους αποτελεί το μέσο με το οποίο ο καπιταλισμός μεγαθύνεται και επεκτείνεται, τροφοδοτούμενος από τη συνεχή διεύρυνση της εκμετάλλευσης. Ο Μαρξ ισχυριζόταν επίσης ότι αυτή η διεύρυνση γεννούσε στο εσωτερικό του συστήματος ανταγωνισμούς, οι οποίοι τελικά θα οδηγούσαν στη βίαιη ανάληψη του ελέγχου των μέσων παραγωγής –του μηχανικού εξοπλισμού και των εγκαταστάσεων– από τους εργαζομένους και την εδραίωση της σοσιαλιστικής οικονομίας.

ΣΚΕΨΗ ΣΕ 3''

Ο καπιταλισμός προϋποθέτει κέρδη και τα κέρδη προϋποθέτουν εκμετάλλευση. Μπορεί, όμως, η εκμετάλλευση να παράγει σοσιαλισμό;

ΑΝΑΛΥΣΗ ΣΕ 3'

Πολλοί θεωρούν ότι η πτώση του Τείχους του Βερολίνου το 1989 και η κατάρρευση της Σοβιετικής Ένωσης οδήγησαν τον μαρξισμό σε απόλυτη ανυποληψία. Όμως, πώς μπορεί ο μαρξισμός να μας βοηθήσει ουσιαστικά να κατανοήσουμε τη σύγχρονη καπιταλιστική οικονομία; Αν κοιτάσουμε πέρα από την κληρονομιά της δικτατορίας που άφησε πίσω της η σοβιετική εποχή, η κριτική του Μαρξ για τον καπιταλισμό μπορεί να αποτελέσει την αφετηρία για να κατανοήσουμε τις ανισότητες που εξακολουθούν να υπάρχουν.

ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΘΕΩΡΙΕΣ

Δείτε επίσης
ΣΟΣΙΑΛΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΑΓΟΡΑΣ
σελίδα 30

ΚΕΝΤΡΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ
σελίδα 34

ΒΙΟΓΡΑΦΙΕΣ ΣΕ 3''

ΚΑΡΛ ΜΑΡΞ
1818–1883

ΦΡΙΝΤΡΙΧ ΕΝΓΚΕΛΣ
1820–1895

ΕΡΝΕΣΤ ΜΑΝΤΕΛ
1923–1995

ΑΝΤΟΝΙΟ ΓΚΡΑΜΣΙ
1891–1937

ΚΕΙΜΕΝΟ ΣΕ 30''

Άνταμ Φίσγουικ

«Με μια λέξη, στη θέση της καλυμμένης με θρησκευτικές και πολιτικές αυταπάτες εκμετάλλευσης, [ο καπιταλισμός] έβαλε την αποκάλυπτη, ξεδιάντροπη, άμεση, σκληρή εκμετάλλευση.»

ΚΑΡΛ ΜΑΡΞ

> Ο μαρξισμός καταλήγει
στο συμπέρασμα ότι οι
ανισότητες που συνεπάγεται
ο καπιταλισμός θα
οδηγήσουν τελικά στη βίαιη
ανάληψη του ελέγχου από
τους εργάτες με στόχο την
εδραίωση μιας
σοσιαλιστικής οικονομίας.



ΚΕΪΝΣΙΑΝΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ (ΘΕΤΙΚΗ)

η θεωρία σε 30"

Η οικονομική μεγέθυνση δεν είναι σταθερή διαδικασία. Η μακροχρόνια τάση είναι μεν ανοδική, τουλάχιστον στις αναπτυγμένες οικονομίες, βραχυπρόθεσμα όμως η οικονομική μεγέθυνση διακόπτεται από τις κυκλικές κυμάνσεις της οικονομίας, όπως τις αποκαλούν οι οικονομολόγοι. Υπάρχουν περίοδοι άνθησης της οικονομικής δραστηριότητας κατά τις οποίες η μεγέθυνση επιταχύνεται και η απασχόληση βρίσκεται σε υψηλά επίπεδα· αλλά υπάρχουν και περίοδοι ύφεσης κατά τις οποίες οι οικονομίες συρρικνώνονται, οι δουλειές λιγοστεύουν και η ανεργία αυξάνεται. Τι καθορίζει, όμως, το εύρος αυτών των κυμάνσεων; Η κλασική σχολή επιβεβαίωσε ότι οι τιμές –στις οποίες περιλαμβάνονται και τα ημερομίσθια– ανταποκρίνονται άμεσα στις μεταβολές της προσφοράς και της ζήτησης, οπότε οι αγορές θα έπρεπε να προσαρμόζονται άμεσα στα σοκ. Σύμφωνα, λοιπόν, με την κλασική θεωρία, οι κυκλικές κυμάνσεις της οικονομίας δεν θα έπρεπε να οδηγούν σε μαζική ακούσια ανεργία. Εξετάζοντας, όμως, τη Μεγάλη Οικονομική Κρίση, ο Τζον Μείναρντ Κέινς υποστήριξε το αντίθετο. Είπε ότι η συνολική ζήτηση –η συνολική ενεργός ζήτηση μιας οικονομίας– είναι βασικός παράγοντας διαμόρφωσης των κυκλικών κυμάνσεων της οικονομίας. Κατά τη διάρκεια περιόδων ύφεσης η συνολική ζήτηση συνήθως μειώνεται, επιδεινώνοντας τις κυμάνσεις και οδηγώντας σε παρατεταμένες περιόδους αναίτιας ανεργίας. Στη συνέχεια, η ιδέα αυτή οδήγησε τον Κέινς και τους οπαδούς του στο συμπέρασμα ότι, μέσα από την επιρροή της συνολικής ζήτησης, τα κράτη ίσως κατάφερναν να επηρεάσουν τις κυκλικές κυμάνσεις, εξομαλύνοντάς τις και περιορίζοντας την αστάθεια της καπιταλιστικής ανάπτυξης.

ΣΚΕΨΗ ΣΕ 3"

Οι κυκλικές κυμάνσεις της οικονομίας επηρεάζονται από το πόσο είναι διατεθειμένοι να ξοδέψουν οι άνθρωποι. Όταν μειώνεται η ζήτηση προκύπτουν, περίοδοι ύφεσης.

ΑΝΑΛΥΣΗ ΣΕ 3'

Η θεώρηση της οικονομίας από τη σκοπιά της ζήτησης εστιάζεται σε μια σημαντική πτυχή της λειτουργίας των οικονομιών. Όμως δεν γίνεται να μένουμε σε αυτήν. Η συνολική ζήτηση δεν είναι ο μοναδικός παράγοντας που καθορίζει πώς λειτουργεί η οικονομία· μακροπρόθεσμα, λόγω χάρη, βασικό ρόλο παίζουν οι επενδύσεις και η καινοτομία. Μπορεί να λέμε ότι το κράτος ίσως είναι σε θέση να επηρεάσει τη συνολική ζήτηση προκειμένου να διαχειρίζεται την οικονομία, αλλά η θεωρία δεν αποσαφηνίζει πώς θα γίνει αυτό –με νομισματική ή δημοσιονομική πολιτική; Ούτε συνεπάγεται ότι διαθέτει τα μέσα για να το πετύχει αυτό.

ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΘΕΩΡΙΕΣ

Δείτε επίσης
ΜΟΝΕΤΑΡΙΣΜΟΣ
σελίδα 48

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΤΗΣ
ΠΡΟΣΦΟΡΑΣ
σελίδα 128

ΚΕΪΝΣΙΑΝΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ
(ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΗ)
σελίδα 46

ΒΙΟΓΡΑΦΙΕΣ ΣΕ 3"

ΤΖΟΝ ΜΕΪΝΑΡΝΤ ΚΕΪΝΣ
1883–1946

ΤΖΟΝ ΧΙΚΣ
1904–1989

ΚΕΙΜΕΝΟ ΣΕ 30"

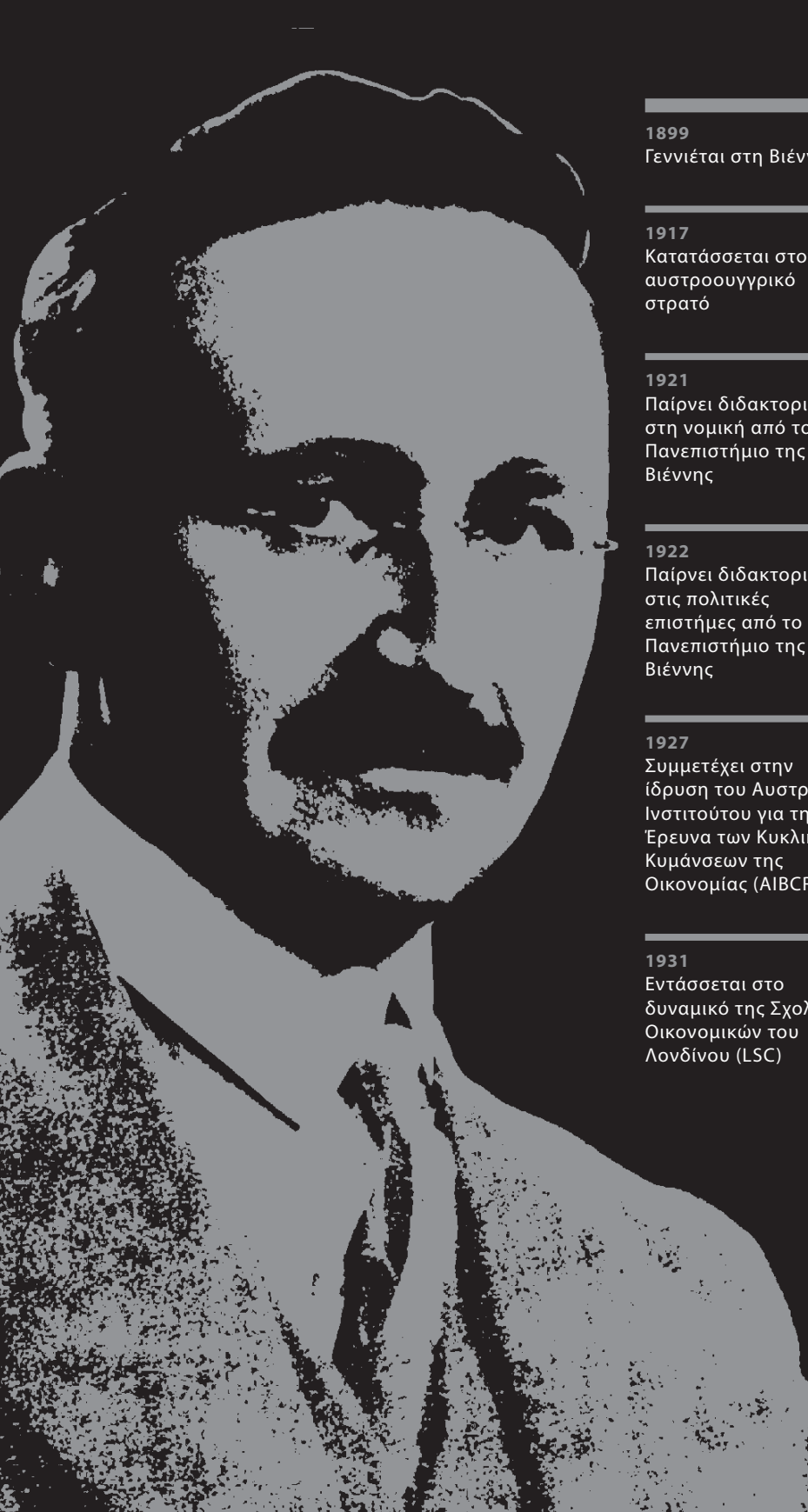
Χρηστάκης Γεωργίου

«Τα σημαντικότερα μειονεκτήματα της οικονομικής κοινωνίας στην οποία ζούμε είναι η αδυναμία της να προσφέρει πλήρη απασχόληση, και ο αυθαίρετος και άδικος τρόπος με τον οποίο κατανέμονται ο πλούτος και τα εισοδήματα.»

ΤΖΟΝ ΜΕΪΝΑΡΝΤ ΚΕΪΝΣ

> Μια οικονομία μπορεί
γενικά να μεγεθύνεται, αλλά
η πορεία της θα
διακόπτεται από
οικονομικές «θύελλες» .
-η κρατική παρέμβαση
μπορεί να συμβάλει στην
αντιμετώπισή τους.





1899

Γεννιέται στη Βιέννη

1917

Κατατάσσεται στον
αυστροουγγρικό
στράτο

1921

Παίρνει διδακτορικό
στη νομική από το
Πανεπιστήμιο της
Βιέννης

1922

Παίρνει διδακτορικό
στις πολιτικές
επιστήμες από το
Πανεπιστήμιο της
Βιέννης

1927

Συμμετέχει στην
ίδρυση του Αυστριακού
Ινστιτούτου για την
Έρευνα των Κυκλικών
Κυμάνσεων της
Οικονομίας (AIBCR)

1931

Εντάσσεται στο
δυναμικό της Σχολής
Οικονομικών του
Λονδίνου (LSC)

1944

Δημοσιεύει το *The Road
to Serfdom* (Ο δρόμος
προς τη δουλεία)

1950

Εντάσσεται στο
δυναμικό του
Πανεπιστημίου του
Σικάγου

1960

Δημοσιεύει *Το
Σύνταγμα της
ελευθερίας*

1962

Εντάσσεται στο
δυναμικό του
Πανεπιστημίου του
Φράιμπουργκ της
Δυτικής Γερμανίας

1968

Εντάσσεται στο δυναμικό
του Πανεπιστημίου του
Σάλτσμπουργκ

1973–79

Δημοσιεύει το *Law,
Legislation and Liberty*
(Νόμος, νομοθεσία και
ελευθερία)

1974

Παίρνει το βραβείο
Νόμπελ οικονομίας

1992

Πεθαίνει στο
Φράιμπουργκ της
Γερμανίας

ΦΡΙΝΤΡΙΧ ΦΟΝ ΧΑΓΙΕΚ

Μία από τις καθοριστικές στιγμές της ανόδου της Μάργκαρετ Θάτσερ στην εξουσία ήταν το καλοκαίρι του 1975, μερικούς μήνες πριν από την εκλογή της στην ηγεσία του Συντηρητικού Κόμματος της Βρετανίας. Προσκεκλημένη σε διάλεξη περί του «μεσαίου δρόμου» στο τμήμα ερευνών του κόμματος, έβγαλε από την τσάντα της ένα βιβλίο και το ακούμπησε με δύναμη στο τραπέζι λέγοντας «Σε αυτό πιστεύουμε». Το βιβλίο ήταν *Το Σύνταγμα της ελευθερίας* του Φρίντριχ Φον Χάγιεκ. Εννέα χρόνια αργότερα, έχοντας αποτελέσει έμπνευση για μισή δεκαετία θάτσερισμού, ο Χάγιεκ πήρε τον τίτλο του «Συνοδού επί τιμής» από τη βασίλισσα Ελισάβετ Β΄. Το 1991 τού απονεμήθηκε από τον Τζορτζ Μπους τον Πρεσβύτερο το Προεδρικό Παράσημο της Ελευθερίας, μία από τις κορυφαίες διακρίσεις για πολίτες στις ΗΠΑ. Ήταν ένας απρόσμενος και καθυστερημένος θρίαμβος για τον άνδρα που οι ιδέες του φαίνονταν να έχουν αναιρεθεί εντελώς από τον Τζον Μέιναρντ Κέινς μισό αιώνα νωρίτερα.

Ο Χάγιεκ γεννήθηκε το 1899 στη Βιέννη της Αυστρίας και ήταν γόνος μιας σημαντικής οικογένειας ακαδημαϊκών. Και οι δύο γονείς του ήταν μέλη της αυστριακής αριστοκρατίας, ενώ ο φιλόσοφος Λούντβιχ Βιντγκενστάιν ήταν δεύτερος ξάδερφός

του. Ο Χάγιεκ ξεκίνησε τη σταδιοδρομία του σπουδάζοντας την ανατομία του εγκεφάλου και παρακολουθώντας παράλληλα μαθήματα νομικής, πολιτικής επιστήμης, φιλοσοφίας, ψυχολογίας και οικονομικών. Τη δεκαετία του 1920 συμμετείχε στην ίδρυση του Αυστριακού Ινστιτούτου AIBCR για την Έρευνα των Κυκλικών Κυμάνσεων της οικονομίας και στη συνέχεια εντάχθηκε στο δυναμικό της Σχολής Οικονομικών του Λονδίνου, όπου θα παρέμενε για τα επόμενα 18 χρόνια, αποκτώντας τη βρετανική υπηκοότητα το 1938. Όμως οι Βρεανοί είχαν ήδη μαγευτεί από τον κείνσιανισμό, όποτε ο Χάγιεκ δυσκολευόταν να περάσει το μήνυμά του. Η λύση που βρήκε ήταν να γράψει το βιβλίο *The Road to Serfdom* (Ο δρόμος προς τη δουλεία), όπου υποστήριζε ότι η κρατική παρέμβαση οδηγεί σε περιορισμό της ελευθερίας, και προωθούσε μια πιο φιλελεύθερη προσέγγιση της οικονομικής επιστήμης. Το βιβλίο σημείωσε μέτρια επιτυχία στη Βρετανία, αλλά δημοσιεύτηκε αργότερα με τεράστια επιτυχία στις Ηνωμένες Πολιτείες όπου ζούσε ο Χάγιεκ από το 1950. Τα τελευταία χρόνια της ζωής του τα πέρασε στη Γερμανία και την Αυστρία, εξακολουθώντας να γράφει δριμείες κριτικές κατά του σοσιαλισμού σχεδόν μέχρι την ηλικία των 90 ετών.

ΝΕΟΚΛΑΣΙΚΗ ΣΥΝΘΕΣΗ

η θεωρία σε 30"

Η εμπειρία της Μεγάλης Οικονομικής Κρίσης της δεκαετίας του 1930 και ο αντίκτυπος του έργου του Κέινς άφησαν ανεξίτηλα σημάδια στην οικονομική θεωρία. Ήδη από το 1937 ο οικονομολόγος του Κέμπριτζ Τζον Χικς προσπάθησε να παρουσιάσει μια μαθηματική εκδοχή των επιχειρημάτων του Κέινς, η οποία στη συνέχεια αποτέλεσε τη βάση για τη λεγόμενη «μεταπολεμική σύνθεση» του κείνσιανισμού με την κλασική οικονομική σχολή. Ο πιο σημαντικός «νεοκεϊνσιανός» ήταν ο νομπελίστας καθηγητής του MIT Πολ Σάμιουελσον. Ουσιαστικά, σύμφωνα με αυτή τη σύνθεση οι αγορές δεν ισορροπούσαν ούτε προσαρμόζονταν όπως προέβλεπαν τα κλασικά μοντέλα επειδή βραχυπρόθεσμα μπορεί να λειτουργούσαν με ατελή τρόπο. Αυτό οφειλόταν κυρίως στην ακαμψία των μισθών και στις στρεβλώσεις που προκαλούσαν στον ανταγωνισμό τα μονοπώλια. Επομένως, το κράτος θα μπορούσε να παρεμβαίνει για να διορθώνει αυτές τις ατέλειες. Για παράδειγμα, το κράτος θα μπορούσε να αυξάνει τις δαπάνες του σε περιόδους κάμψης της δραστηριότητας, ωθώντας την οικονομία προς το επίπεδο της πλήρους απασχόλησης. Από τη στιγμή όμως που επιτευχθεί αυτός ο στόχος, δεν υπάρχει λόγος να απορριφθεί η βασική ιδέα ότι οι αγορές αντισταθμίζουν τις αντίρροπες τάσεις και οδηγούνται σε ισορροπία. Ή ότι μακροπρόθεσμα η μεγέθυνση μιας οικονομίας καθορίζεται από την επέκταση του παραγωγικού δυναμικού. Αν το κράτος παρεμβαίνει ορθά, τότε μόλις διορθωθούν οι όποιες ατέλειες, το αόρατο χέρι της αγοράς θα κάνει πάλι το θαύμα του.

ΣΚΕΨΗ ΣΕ 3"

Ο Κέινς είχε δίκιο σε ό,τι αφορούσε τη βραχυπρόθεσμη περίοδο, αλλά οι κλασικοί είχαν δίκιο για τη μακροπρόθεσμη. Η κρατική παρέμβαση πρέπει να περιορίζεται στη βραχυπρόθεσμη περίοδο.

ΑΝΑΛΥΣΗ ΣΕ 3'

Οι περισσότεροι φοιτητές του Κέινς στο Πανεπιστήμιο του Κέμπριτζ αποδοκίμαζαν τη «μεταπολεμική σύνθεση». Όπως έλεγαν, αποκαθιστούσε την κεντρική ιδέα που είχε προσπαθήσει να αναιρέσει ο Κέινς –ότι οι αγορές αυτορρυθμίζονται. Γι' αυτό, οι νεοκεϊνσιανοί είχαν αναπροσαρμόσει την άποψη που επικρατούσε πριν από τη δεκαετία του 1930 ότι η ανεργία οφειλόταν στα υψηλά ημερομίσθια, ενώ ο Κέινς είχε προσπαθήσει να αποδείξει ότι η άποψη αυτή ήταν λανθασμένη επειδή η μείωση των ημερομισθίων είχε βαθύνει την ύφεση αντί να λύσει το πρόβλημα.

ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΘΕΩΡΙΕΣ

δείτε επίσης
ΚΕΪΝΣΙΑΝΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ
(ΘΕΤΙΚΗ)
σελίδα 16
ΚΛΑΣΙΚΗ ΣΧΟΛΗ
σελίδα 12

ΒΙΟΓΡΑΦΙΕΣ ΣΕ 3"

ΤΖΟΝ ΧΙΚΣ
1904–1989

ΠΟΛ ΣΑΜΙΟΥΕΛΣΟΝ
1915–

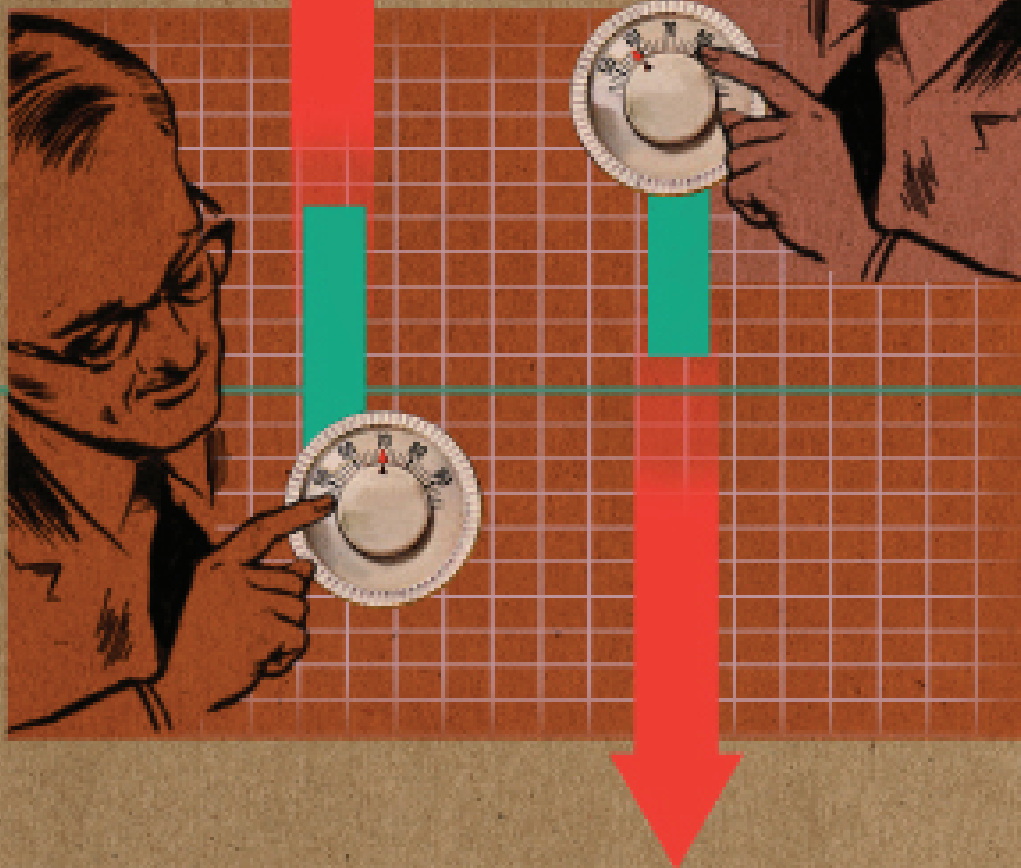
ΚΕΙΜΕΝΟ ΣΕ 30"

Χρηστάκης Γεωργίου

«Πριν από πολλά χρόνια οι οικονομολόγοι πίστευαν ότι ιδανικά θα έπρεπε να υπάρχει τέλειος ανταγωνισμός... Σήμερα συνειδητοποιούμε ότι ο τέλειος ανταγωνισμός αποτελεί εξαίρεση. Αν έπρεπε να αποκεφαλίσουμε όλους όσους δεν λειτουργούν με βάση τον τέλειο ανταγωνισμό, ελάχιστα κεφάλια θα έμεναν στη θέση τους.»

ΠΟΛ ΣΑΜΙΟΥΕΛΣΟΝ

> Τα κράτη μπορούν
κάλλιστα να κάνουν
προσαρμογές και να
παρεμβαίνουν για να
αποκαθιστούν τη
σταθερότητα, αλλά,
μόλις επιτυγχάνεται η
ισορροπία, να
επιτρέπουν στην αγορά
να αυτορυθμίζεται.



Κείνσιανή οικονομική, καπιταλισμός της ελεύθερης αγοράς, μονεταρισμός, θεωρία παιγνίων, «αόρατο χέρι»; Είναι πολύ πιθανό να τις ξέρετε αυτές τις οικονομικές θεωρίες. Δηλαδή, σίγουρα θα τις έχετε όλες ακουστά. Γνωρίζετε όμως αρκετά γι' αυτές ώστε να μπορείτε να πάρετε μέρος σε μια συζήτηση ή να εντυπωσιάσετε την παρέα σας με τις γνώσεις σας;

Το βιβλίο **50 Οικονομικές Θεωρίες που επηρέασαν την ανθρωπότητα** προσεγγίζει με πρωτότυπο τρόπο τις 50 σημαντικότερες οικονομικές θεωρίες και τις εξηγεί στον αναγνώστη σε μισό λεπτό, χρησιμοποιώντας μόλις δύο σελίδες, 300 λέξεις, και μία μεταφορική εικόνα. Τα οικονομικά θα σας φανούν πολύ πιο διασκεδαστικά και λογικά από την ίδια την οικονομία, και στην πορεία θα γνωρίσετε τους ιδρυτές της σύγχρονης οικονομικής επιστήμης, όπως τους Άνταμ Σμιθ, Ντέιβιντ Ρικάρντο, και Άλφρεντ Μάρσαλ. Από τον μαρξισμό μέχρι τον мерκαντισμό, και ό,τι άλλο έχει μεσολαβήσει ανάμεσά τους, το βιβλίο αυτό σας προσφέρει ένα εντατικό μάθημα οικονομικής θεωρίας.

Ο επιμελητής **Ντόναλντ Μάρον** είναι Επισκέπτης Καθηγητής του Ινστιτούτου Πολιτικής Τζόρτζταουν της Ουάσιγκτον, όπου διδάσκει δημόσια οικονομικά και μικροοικονομική ανάλυση. Έχει να επιδείξει μια πολυσχιδή καριέρα ως καθηγητής, σύμβουλος και επιχειρηματίας, ενώ από το 2002 μέχρι το 2009 θήτευσε σε διάφορες θέσεις κύρους, ως σύμβουλος του αμερικανικού Κογκρέσου και του Λευκού Οίκου.



ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΚΛΕΙΔΑΡΙΘΜΟΣ

Διοικητικό 4, Σταθμός Λαρίσης, 10440 ΑΘΗΝΑ, Τηλ. 210-5237635
www.klidarithmos.gr info@klidarithmos.gr

ISBN 978-960-461-466-0



9 789604 614660

ΚΛΑΣΙΚΗ ΣΧΟΛΗ
ΜΑΡΞΙΣΜΟΣ
ΚΕΪΝΣΙΑΝΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ (ΘΕΤΙΚΗ)
ΝΕΟΚΛΑΣΙΚΗ ΣΥΝΘΕΣΗ
ΑΥΣΤΡΙΑΚΗ ΣΧΟΛΗ
ΚΑΠΙΤΑΛΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΗΣ ΑΓΟΡΑΣ
ΣΟΣΙΑΛΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΑΓΟΡΑΣ
ΚΕΝΤΡΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ
ΜΕΡΚΑΝΤΙΛΙΣΜΟΣ
ΘΕΡΑΠΕΙΑ ΣΟΚ
ΣΥΝΑΙΝΕΣΗ ΤΗΣ ΟΥΑΣΙΝΓΚΤΟΝ
ΚΕΪΝΣΙΑΝΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ (ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΗ)
ΜΟΝΕΤΑΡΙΣΜΟΣ
Η ΚΑΜΠΥΛΗ ΦΙΛΙΠΣ
ΥΠΟΘΕΣΗ ΤΟΥ ΜΟΝΙΜΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ
ΟΡΘΟΛΟΓΙΚΕΣ ΠΡΟΣΔΟΚΙΕΣ
ΧΡΟΝΙΚΗ ΣΥΝΕΠΕΙΑ
ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΣ ΕΠΙΤΑΧΥΝΤΗΣ
ΥΠΟΘΕΣΗ ΤΗΣ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ
ΑΣΤΑΘΕΙΑΣ
ΔΑΝΕΙΣΤΗΣ ΕΣΧΑΤΗΣ ΑΝΑΓΚΗΣ
ΝΕΟΚΛΑΣΙΚΟ ΜΟΝΤΕΛΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ
ΜΕΓΕΘΥΝΣΗΣ
ΘΕΩΡΙΑ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΜΕΓΕΘΥΝΣΗΣ
ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ
ΑΝΘΡΩΠΙΝΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ
ΚΡΑΤΟΣ ΔΙΚΑΙΟΥ
ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΜΕΓΕΘΥΝΣΗ
ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΟ ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑ
ΜΟΝΤΕΛΟ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΕΜΠΟΡΙΟΥ ΧΕΚΣΕΡ-ΟΥΛΙΝ
ΝΕΑ ΘΕΩΡΙΑ ΕΜΠΟΡΙΟΥ
ΑΡΙΣΤΗ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΧΗ
Η ΑΔΥΝΑΤΗ ΤΡΙΑΔΑ
ΙΣΟΤΙΜΙΑ ΑΓΟΡΑΣΤΙΚΗΣ ΔΥΝΑΜΗΣ
ΟΡΘΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΙΛΟΓΗ
ΘΕΩΡΙΑ ΠΑΙΓΝΙΩΝ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΠΙΛΟΓΗ
ΘΕΩΡΙΑ ΤΗΣ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΗΣ ΧΡΗΣΙΜΟΤΗΤΑΣ
ΘΕΩΡΙΑ ΤΗΣ ΠΡΟΣΔΟΚΙΑΣ
ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΙΠΤΩΣΗ
ΥΠΕΡΒΟΛΙΚΗ ΕΠΙΒΑΡΥΝΣΗ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΤΗΣ ΠΡΟΣΦΟΡΑΣ
ΠΑΡΑΓΚΩΝΙΣΜΟΣ
ΤΟ ΑΟΡΑΤΟ ΧΕΡΙ
ΟΡΙΑΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ
Η ΤΡΑΓΩΔΙΑ ΤΩΝ ΚΟΙΝΟΧΡΗΣΤΩΝ ΠΟΡΩΝ
ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ
ΑΡΧΗ ΤΟΥ «Ο ΡΥΠΑΙΝΩΝ ΠΛΗΡΩΝΕΙ»
ΔΥΣΜΕΝΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗ
ΗΘΙΚΟΣ ΚΙΝΔΥΝΟΣ
ΥΠΟΘΕΣΗ ΤΗΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΗΣ ΑΓΟΡΑΣ
ΠΡΟΣΟΔΟΘΗΡΙΑ